

foreliggende Lovforslag, Affkæffelse af Fæsteindretningen; men der blev fra en anden Side tillige yttret, at Regjeringens Forslag var af den Art, at man aldrig vilde gaae ind paa et saadant Forslag. Dette blev ogsaa skarpt udtalt af den ærede Forslagsstiller igaar. Jeg haaber, at han ved idag, at have læst Regjeringens Forslag i Rigsdagstidenden vil være kommen til en noget anden Anskuelse, at han vil anerkjende, at her er et godt Grundlag at forhandle paa. Naar der fra andre Medlemmers Side, — og det gjælder navnlig om en æret Rigsdagsmand ligeoverfor (N. Andersen) — er yttret store Betænkkeligheder ved Regjeringens Forslag, kan jeg godt forstaae, at man har disse Betænkkeligheder. Jeg kan godt forstaae, at man gjør det til Gjenstand for en noagtig Overveielse og Prøvelse; men jeg troer, at denne Overveielse og Prøvelse vil føre til det Resultat, at Regjeringen har Ret i sin Paastand, at det er en nødvendig Følge af Forholdene her i Landet og deres Udvikling, at de Baand, der hvile paa Jorden, blive løste, og at det kan skee uden Fare for Bondestanden. Det er ikke mit Dulle eller min Tanke ved det Forslag, jeg har havt den Ære at fremsætte, at fremkalde her i Landet medlenborgske Tilstande med store Herregaarde og Forpagtergaarde ved Siden af en fattig Arbeider- og Dagleierbefolkning; men jeg troer ogsaa, at man kan være uden Frygt i saa Henseende; det vil ved saadanne Foranstaltninger som dem, der ere foreslaaede fra Regjeringens Side, ikke kunne skee. Dertil er Jorden for dyr her i Landet, og den yderligere Byrde, som bliver lagt paa Jordens Frigjørelse, for høi til, at det kan betale sig som en Pengespeculation at indlade sig paa Sligt. Men man maa tillige see hen til, at selv om der, hvad jeg paa det Bestemteste benægter, var nogen Fare for, at Saadant skulde skee, kan man ikke forlange disse Baand paa Jorden bibeholdt. Man kan ikke samtidig med, at man fordrer, at hele Fæsteinstitutionen skal afkaffes, affkaffes endogaa ved en Expropriation, forlange, at der skal opretholdes særegne Privilegier for en enkelt Stand eller en enkelt Deel af Befolkningen. Naar man i Overeensstemmelse med Grundlovens Aand, med

Grundlovens Bydende, nedriver andre hæmmende Privilegier, og hvad der kan træde hindrende i veien for den frie og ligeberettigede Afgang til at benytte Jorden og benytte Landets Hjælpekilder og skaffe sig selv frem, kan man ikke forlange, at disse Baand skulle opretholdes for Jordens Bedkommende; man kan ikke fordrer, at der skal stables særegne smaa Jordeiendomme, som til Skade for Bondestanden selv, til Skade for Bondestandens hele Udvikling, skulle gaae i Arv fra Fader til Søn. Hvorledes vil man dog forhindre, at saadanne Eiendomme deles ved Arveskifte efter Faderens Død? Man maatte da komme til, samtidig med, at man vil have Lehn og Majorater hævede her i Landet, at skabe saadanne smaa Bondelehn for at beskytte Bondestanden. Det er imidlertid min Overbeviisning og min Tro, at der ikke behøves en saadan Beskyttelse, for at den danske Bondestand skal vedblive at være, som den er Landets talrigste Stand, saaledes ogsaa en kraftig og sund og stærk Stand, der kan afgive Støtte, og det en god Støtte, for Landets fremtidige Udvikling. Der ligger i Bondestandens — jeg maa bruge dette Udtryk, skjøndt jeg anerkjender, hvad der blev sagt af et æret Medlem for Maribo Amt (Frederiksen), at naar den særegne Beskyttelse er hævet, saa eksisterer den ikke længere som Stand; men jeg haaber, at de ærede Medlemmer ville forstaae, hvad jeg mener dermed — der ligger, siger jeg, i Bondestandens særegne Kjærlighed til Jorden, i Bondens Behængen ved den Plet, hvor han er født, den bedste Sikkerhed for, at det ikke kan lykkes Noget at drive ham bort derfra. Hans Arbeidsdygtighed og Dygtighed overhovedet vil holde ham paa Stedet, og desuden maae De, mine Herrer, lægge Mærke til, at hos en stor Deel af Bondestanden, som i det Hele hos Middelfstanden i Danmark, er der samlet en saadan Formue, en saadan Velstand, at dette vil afgive det bedste Værn, et Værn, som jeg forøvrigt troer ikke er nødvendigt.

Der er fremkommet enkelte Uttringer fra nogle ærede Medlemmer her i Salen, som jeg dog kun ganske kortelig skal berøre. Et æret Medlem her ligeoverfor (N. Andersen) fandt det saaledes besynderligt, at Mini-